

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 9.
(OR. en)

15180/23

ELARG 78
COWEB 136

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. november 9.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 691 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv

---

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2023) 691 final.

_____

Melléklet: COM(2023) 691 final

Brüsszel, 2023.11.8.
COM(2023) 691 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

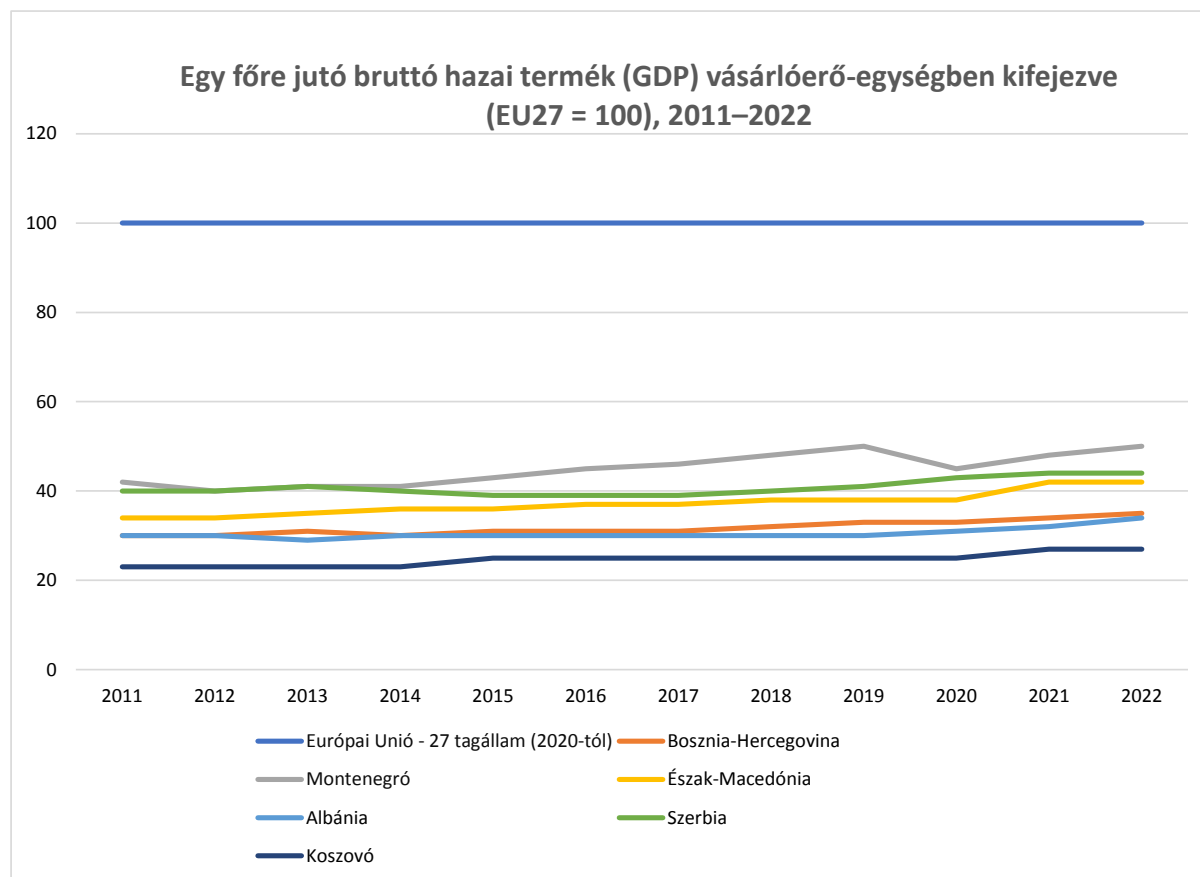
A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv

BEVEZETÉS

Az Európai Bizottság határozottan úgy véli, hogy a bővítés továbbra is az Európai Unió kulcsfontosságú szakpolitikai területe, különös tekintettel arra, hogy a nyugat-balkáni partnerek teljes körű uniós tagsága az Unió saját politikai, biztonsági és gazdasági érdeke.

Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja ismét rávilágított, hogy határozott geostratégiai befektetésre van szükség egy stabil, erős és egységes Európába. A háború jelentős hatást gyakorolt nyugat-balkáni partnereinkre, tovább fokozta a gazdaságaikra és társadalmakra nehezedő nyomást, valamint kockázatot jelent stabilitásukra nézve. Minden eddiginél világosabban látszik, hogy közelíteni kell a nyugat-balkáni régiót az EU-hoz, és uniós vonatkozású reformok bevezetése révén fel kell gyorsítani a csatlakozási folyamatot. A nyugat-balkáni polgárok többsége helyesli az EU-s csatlakozást¹. Ezzel összefüggésben a Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv lehetőséget teremt a régióknak nyújtott uniós támogatás láthatóságának és ismertségének növeléséhez, és erősíti a helyi közösségekkel folytatott együttműködést.

A gazdasági felzárkózás alapvető eleme annak, hogy a nyugat-balkáni régió közelebb kerüljön az EU-hoz. Jelenleg a nyugat-balkáni partnerek és az EU közötti konvergencia szintje és üteme még sem a reformfolyamatok, sem a társadalmi-gazdasági konvergencia tekintetében nem megfelelő², és hátráltatja előrehaladásukat az uniós tagság felé vezető úton. Ezért fel kell gyorsítani és ösztönözni kell a Nyugat-Balkán uniós tagságra való felkészülését azáltal, hogy a tagság egyes előnyeit előre hozzuk oly módon, hogy azokat a régió országainak polgárai közvetlenül érezhessék. Az a cél, hogy a partnerek a reformok és beruházások fokozása révén jelentősen fel tudják gyorsítani a bővítési folyamat ütemét és a gazdasági növekedést.

* ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244/1999 sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

¹ Standard Eurobarométer felmérés 99., 2023. tavasz.

² Eurostat, Világbank

E célból a Bizottság egy négy pilléren alapuló, **Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési tervet** javasol, amelynek célja:

- 1) **Az Európai Unió egységes piacával való gazdasági integráció fokozása**, aminek feltétele a Nyugat-Balkán egységes piaci szabályokhoz való igazodása, valamint az érintett ágazatok és területek piacának egyidejű megnyitása valamennyi szomszédos ország számára – a közös regionális piac szabályaival összhangban;
- 2) **A Nyugat-Balkán gazdasági integrációjának előmozdítása a közös regionális piac révén**³, az uniós szabályok és normák alapján, aminek köszönhetően akár 10 %-kal⁴ növekedhet a régió országainak gazdasági teljesítménye;
- 3) **Az alapvető reformok felgyorsítása** – többek között az „alapkérdések” témakörében⁵ –, a Nyugat-Balkán támogatása az uniós tagság felé vezető úton, valamint a fenntartható gazdasági növekedés javítása, többek között a külföldi beruházások vonzása és a regionális stabilitás megerősítése révén;
- 4) **A reformok támogatására irányuló pénzügyi támogatás növelése a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz** keretében, amely 6 milliárd eurót különít el erre a célra vissza nem térítendő támogatás és kölcsön formájában, amelyek kifizetésének feltétele, hogy a nyugat-balkáni partnerek végrehajtsák az alapvető reformokat – különösen a konkrét társadalmi-gazdasági reformokat.⁶

A gazdasági konvergencia az uniós tagság jelentős előnye. Az EU egységes piacával való integrációnak, valamint az uniós kohéziós politikának egy ország GDP-jére és jövedelmi szintjére gyakorolt pozitív hatása a múltban egyértelműen bebizonyosodott. Ehhez beruházásokra van szükség a gazdaságok korszerűsítésébe, valamint az infrastruktúrába, ami további pénzügyi támogatást igényel. Ugyanakkor az alapvető reformok – többek között a jogállamiság és az alapvető jogok megerősítése – elengedhetetlenek az integráció előnyeinek kiaknázásához, valamint ahhoz, hogy kedvező környezet jöjjön létre a magánberuházások vonzásához és a fenntartható gazdasági növekedéshez, a kibocsátások csökkentése mellett. A jobb foglalkoztatási lehetőségeket biztosító, modern, dinamikus és dekarbonizált gazdaság kiépítése az elvándorlás ösztönzőit is csökkenteni fogja.

Az új növekedési terv a bővítési folyamat meglévő módszertanára⁷ épül, és egymást kölcsönösen erősítő intézkedéseket vezet be, amelyek megsokszorozzák az egyes intézkedések lehetséges előnyeit. Emellett további ösztönzőket kínál és biztosítja, hogy a térség már az uniós csatlakozást megelőzően is részesüljön az integráció előnyeiből a csatlakozási tárgyalások felgyorsítása érdekében. Végezetül a bővítési országok közötti egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében fokozatosan bővíti a meglévő

---

³ A közös regionális piac a hat nyugat-balkáni ország vezetőjének közös kezdeményezése, amelyet a berlini folyamat keretében 2020-ban tartott szófiai csúcstalálkozón fogadtak el. A közös regionális piac és a kapcsolódó cselekvési terv célja, hogy a régióban teljesüljön az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkavállalók szabad mozgása.

⁴ Gomez Ortiz Maria Del Mar; Zarate Vasquez, Roman David; Taglioni, Daria. *A piaci integráció gazdasági hatásai a Nyugat-Balkánon (The Economic Effects of Market Integration in the Western Balkans)*. szakpolitikai kutatási munkadokumentum, WPS 10491 Washington, D.C.: Világbank Csoport: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099544006202322289/IDU062c50b5106fe8046d1080530898bbe45d6fa>

⁵ „A csatlakozási folyamat előmozdítása – Hiteles uniós perspektíva a Nyugat-Balkán számára” című bizottsági közleménnyel (COM(2020)57) összhangban az „alapkérdések” témakör a következőket foglalja magában: 23. fejezet – Igazságszolgáltatás és alapvető jogok; 24. fejezet – Jogérvényesülés, szabadság és biztonság, Gazdasági kritériumok, A demokratikus intézmények működése, A közigazgatás reformja; 5. fejezet – Közbeszerzés; 18. fejezet – Statisztika; 32. fejezet – Pénzügyi ellenőrzés.

⁶ A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló bizottsági javaslat (COM(2023)337 final) féldíós felülvizsgálatára irányuló javaslatában a Bizottság további 2 milliárd eurót javasolt a Nyugat-Balkán részére. A 4 milliárd eurót kedvezményes hitelek formájában nyújtanák.

⁷ COM(2020) 57 final.

stabilizációs és társulási megállapodások (STM) keretében a Nyugat-Balkán számára rendelkezésre álló lehetőségeket. A növekedési terv középpontjában ezúttal a gyorsaság áll, és a cél az, hogy már jövő évben valódi változásokat sikerüljön elérni.

A növekedési terv nem érinti a folyamatban lévő csatlakozási folyamatokat és az ezzel összefüggésben meghatározott konkrét feltételeket, különös tekintettel az „alapkérdések” témakörre. Azonban hozzá fog járulni ehhez a folyamathoz arra ösztönözve a régiót, hogy felgyorsítsák az uniós vívmányok elfogadását és végrehajtását. Emellett a nyugat-balkáni régió belüli integrációra helyezett erőteljes hangsúly révén segítenie kell az országokat abban, hogy az EU leendő tagjaként a jövőbeli együttműködésre összpontosítsanak, és leküzdjék azokat a kétoldalú kihívásokat, amelyek sajnálatos módon túl sok erőfeszítést követelnek a régióban és gátolják a fejlődést.

1) Az Európai Unió egységes piacával való gazdasági integráció fokozása

Az EU egységes piacával való integráció az EU-hoz korábban csatlakozott valamennyi ország gazdasági növekedésének fő hajtóereje volt. Az uniós csatlakozás felé vezető úton járó országok esetében az EU egységes piacával való szorosabb társulásnak a polgárok számára közvetlenül érezhető előnyei vannak.

A növekedési terv egyik fő célkitűzése, hogy több lehetőséget biztosítson a Nyugat-Balkán számára az EU egységes piacával való szorosabb kapcsolódáshoz. A cél az, hogy a szükséges felkészültségi szint elérését követően a gazdaságok közelebb kerüljenek az egységes piachoz.

A növekedési terv részeként a Bizottság hét kezdeti prioritási területet határozott meg, amelyeken az EU ajánlatot tehet a nyugat-balkáni régióknak. Ez az integráció jelentős gazdasági előnyöket nyújthat a régióknak, és területek széles körében egyenlő versenyfeltételeket biztosíthat a bővítési országok számára.

Az egységes piaccal való szorosabb integráció előfeltétele, hogy a hat partner teljesítse a közös regionális piac keretében vállalt feladatokat. A hét prioritási területre vonatkozó ajánlat a régió saját érdemein alapul, és feltétele az egyes területek – ideértve a szükséges infrastruktúrák és a kapcsolódó intézmények meglétét – előzetes összehangolása az uniós vívmányokkal. Egyetlen nyugat-balkáni partner sem akadályozhatja a másik öt hozzáférést az európai egységes piachoz.

E kiemelt intézkedéseket a stabilizációs és társulási megállapodások meglévő jogalapja révén, célzott kiegészítő megállapodások, vagy szükség esetén a Közlekedési Közösségről és az Energiaközösségről szóló fennálló szerződések módosítása révén lehet végrehajtani.

A Nyugat-Balkánnak szóló ajánlat⁸: az EU egységes piacába való integrációt célzó hét kiemelt intézkedés

1. Az áruk szabad mozgása:

- i. *A megfelelőségértékelésről szóló megállapodások* célja az egységes piac megnyitása a Nyugat-Balkánon gyártott áruk előtt, a termékekre vonatkozó horizontális uniós vívmányokkal való összehangolást követően.
- ii. *A vámügyi és adóügyi együttműködési megállapodások javítása* a vámeljáráások egyszerűsítése és a határokon való várakozási idő csökkentése érdekében, olyan intézkedések révén, amelyek magukban foglalják az előzetes információcserét, az engedélyezett gazdálkodók érdemein alapuló kölcsönös elismerését, valamint a nemzeti egyablakos ügyintézési rendszerek fejlesztése terén folytatott szorosabb együttműködést és a közvetett adózásra vonatkozó uniós vívmányok gyorsabb végrehajtását.

⁸ A kiemelt intézkedések és a közleményben szereplő egyéb javaslatok végrehajtására az Európai Unió működéséről szóló szerződés szerinti vonatkozó eljárások alkalmazandók.

iii. *Az egységes árutovábbítási eljárásról szóló egyezményben* való részvétel az összes nyugat-balkáni partner számára.

i. feltételei a stabilizációs és társulási megállapodások meglévő rendelkezésein alapuló megállapodások; ii. a stabilizációs és társulási megállapodásokat kiegészítő megállapodások lennének, amelyek a közös regionális piac keretében folytatott munkára épülnek és biztosítják a nyugat-balkáni partnerek egymás közötti integrációját az uniós szabályok alapján; iii. feltétele egy meglévő egyezményhez való csatlakozás. A nyugat-balkáni partnereknek támogatniuk kell a régió belülről érkező valamennyi csatlakozási kérelmet.

2. A szolgáltatások és munkavállalók szabad mozgása:

- i. *Az e-kereskedelemmel* kapcsolatos szolgáltatásokra vonatkozóan, beleértve a *csomagkézbesítési szolgáltatásokat*⁹, a *turisztikai szolgáltatásokat* és más olyan tevékenységeket, amelyekről megállapodás született a közös regionális piacon belül.
- ii. *A készségek és képesítések elismerése* az EU és a Nyugat-Balkán között, beleértve a szakmai képesítéseket. A készségek és képesítések gyorsabb és hatékonyabb elismerésének megkönnyítése érdekében a közös regionális piac¹⁰ keretében elfogadott négy úttörő mobilitási megállapodásra építve, fokozott együttműködés, információcsere és átláthatósági eszközök – például az európai képesítési keretrendszer – alkalmazása révén. Különös tekintettel a harmadik országok állampolgárai képesítéseinek elismeréséről szóló, hamarosan elkészülő bizottsági ajánlás¹¹ tagállamok általi hatékony végrehajtásának előmozdítására a nyugat-balkáni régió tekintetében.

Az i. pont tekintetében a stabilizációs és társulási megállapodások meglévő jogalapjait alkalmazzák, amint teljesülnek az érdemeken alapuló feltételek, beleértve a vonatkozó uniós vívmányok összehangolását és végrehajtását is.

3. Hozzáférés az egységes eurófizetési térséghez (SEPA):

A határon átnyúló fizetések költségeinek – a fogyasztók és a vállalkozások javát számára is előnyös – csökkentése fel fogja lendíteni a határokon átnyúló kereskedelmet. A közös regionális piaccal kapcsolatos munka részeként a Nyugat-Balkán együttesen bevezeti az Európai Pénzforgalmi Tanács által a SEPA-ban való részvétel feltételeként előírt nemzeti jogszabályokat. Az Európai Bizottság **továbbra is támogatni fogja a nyugat-balkáni régiót** a vonatkozó uniós jogszabályokhoz való igazodásban, és a SEPA-hoz való hozzáférés iránti kérelmük előkészítésében.

4. A közúti szállítás megkönnyítése:

- i. A Nyugat-Balkán támogatása a régió közúti közlekedésének integrálásában a vonatkozó uniós vívmányok elfogadása alapján.
- ii. Ezzel párhuzamosan hozzáférést kell biztosítani a nyugat-balkáni partnerek számára a vonatkozó uniós információs rendszerekhez (belső piaci információs rendszer, közúti fuvarozási vállalkozások európai nyilvántartása), és fontolóra kell venni a kétoldalú

⁹ A Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodáson (CEFTA) belüli csomagkézbesítési szolgáltatásokra vonatkozó meglévő kezdeményezésre építve és a határokon átnyúló csomagkézbesítési szolgáltatásokról szóló (EU) 2018/644 rendelettel összhangban.

¹⁰ Az orvosok, fogorvosok és építészek szakmai képesítéseinek elismerése a CEFTA keretében; a felsőoktatási képesítések elismerése; az ápolók, állatorvosok, gyógyszerészek és szülésznők szakmai képesítéseinek kölcsönös elismerése; valamint a személyazonosító igazolványokkal való szabad mozgás a Nyugat-Balkánon.

¹¹ Az elfogadást 2023. november 15-re tervezik.

szállítási műveletek további megkönnyítését a stabilizációs és társulási megállapodásokat kiegészítő külön megállapodás révén.

Mindkét intézkedés fel fogja gyorsítani a közúti közlekedéssel kapcsolatos uniós vívmányok elfogadását, jelentős gazdasági előnyöket biztosít, és fokozatosan hozzájárul a további integrációhoz a közúti közlekedés területén.

5. Az energiapiacok integrációja és dekarbonizációja:

Az Energiaközösség keretében végzett, a régió villamosenergia-piacának az EU villamosenergia-piacába való integrálására irányuló munka kibővítése, valamint egyéb energiapiacokkal való integráció lehetővé tétele. Annak érdekében, hogy 2030-tól kezdődően lehetővé váljon a villamosenergia-piacok további összekapcsolása, számolni kell azzal is, hogy szükség lesz vagy az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer szén-dioxid-kibocsátási árával egyenértékű szén-dioxid-kibocsátási árra, vagy az importárak karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus alkalmazására.

Ez a meglévő Energiaközösségről szóló szerződés végrehajtásával valósul meg.

6. Digitális egységes piac:

- i. A jelenlegi *önkéntes barangolási megállapodás* hatálya további távközlési szolgáltatókra való kiterjesztésének megkönnyítése¹²; ez egy átmeneti lépés lenne az alábbi ii. alpont felé;
- ii. Jogbiztonság garantálása a felhasználók és a szolgáltatók számára egy olyan hosszú távú barangolási szabályozás lehetőségeinek feltérképezéséhez, amely a „belföldi díjszabás szerinti barangolás” uniós térségét kiterjeszti a Nyugat-Balkánra, az Európai Unió nemzetközi kereskedelmi kötelezettségvállalásainak teljes mértékű tiszteletben tartása mellett;
- iii. Az indokolatlan *területi alapú tartalomkorlátozás*, valamint az állampolgárságon, tartózkodási vagy letelepedési helyen alapuló megkülönböztetés egyéb formáinak kezeléséről szóló uniós szabályok kiterjesztése a Nyugat-Balkánra;
- iv. A régió integrálása az *uniós bizalmi szolgáltatásokba*, amint a nemzeti jogszabályok megfelelnek az elektronikus azonosítási, hitelesítési és bizalmi szolgáltatásoknak (eIDAS). Köztes lépés lesz egy olyan regionális digitális személyiadat-tárca (a továbbiakban: balkáni digitális személyiadat-tárca) létrehozása, amely igazodik az EU digitális személyiadat-tárcájához, és pontosan ugyanazokat a műszaki előírásokat követi.
- v. A *kiberbiztonsági kapcsolatok* megerősítése azáltal, hogy lehetővé válik a nyugat-balkáni régió számára a Digitális Európa program kiberbiztonsági pilléréhez való társulás azáltal, hogy első lépésként tervbe veszik a kiberbiztonsági szolidaritásról szóló jogszabály¹³ értelmében vett kiberbiztonsági tartalékhoz való hozzáférésüket. Az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos uniós eszköztár valamennyi nyugat-balkáni partner általi átfogó végrehajtásának előmozdítása.
- vi. A határokon átnyúló *interoperabilitás* megerősítése az európai interoperabilitási keretrendszerrel teljes mértékben összehangolt nemzeti interoperabilitási keretrendszereken keresztül, amelyek alapot teremtenek az interoperabilis, emberközpontú, digitális közszolgáltatások számára.

¹² <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-12/eu-wb-roaming-declaration.pdf>

¹³ A kibersolidaritásról szóló jogszabály egy bizottsági javaslat, amelyet a társjogalkotók még nem fogadtak el.

az i. pont meglévő önkéntes megállapodásokon alapul, míg a ii–iv. pont életképes jogi megoldást igényelne (pl. a stabilizációs és társulási megállapodások módosítása révén). v. a Digitális Európa programhoz való, fennálló társulási megállapodás módosítását teszi szükségessé.

7. Az ipari ellátási láncokba való integráció:

- i. Stratégiai partnerségek kialakítása a fenntartható nyersanyag-értékláncokra vonatkozóan, a konkrét közös ipari projektek azonosítását követően.
- ii. Stratégiai partnerségek kialakítása a kritikus fontosságú gyógyszerek ellátásának biztosítása érdekében.

A fenntartható nyersanyag-értékláncokkal kapcsolatos stratégiai partnerségek fejlesztése a következőkön fog alapulni: a fenntartható nyersanyagokkal és akkumulátorokkal kapcsolatos közös projektek azonosítása és végrehajtása, amelyek kiterjednek az adott értéklánc valamennyi szakaszára, beleértve a feltárást, a kitermelést, a feldolgozást/gyártást és az újrafeldolgozást; a nyugat-balkáni vállalatok/szervezetek támogatása az Európai Nyersanyagszövetséghez és az Európai Akkumulátorszövetséghez¹⁴ való csatlakozásban. Szorosabb együttműködés a kutatás és az innováció, valamint a kapacitásépítés terén, például a nyugat-balkáni régió hozzáféréseinek megkönnyítése révén az Európai Akkumulátorszövetség készségfejlesztési akadémiájához és a nyersanyagokkal foglalkozó akadémiához. (iii) Az EU nemzetközi stratégiai partnerségeinek kiterjesztése a kritikus fontosságú gyógyszerek és gyógyszerhatóanyagok gyártására.

Ezek a kiemelt területek a régió érdekelt feleivel folytatott konzultációkat¹⁵ tükrözik, és közvetlenül kapcsolódnak a közös regionális piac megvalósítására irányuló, folyamatban lévő munkához.

A Bizottság módosításokat tervez javasolni a stabilizációs és társulási megállapodásokhoz egy olyan mechanizmus bevezetése érdekében, amely lehetővé tenné a stabilizációs és társulási megállapodás szervei számára, hogy a feltételek teljesülése esetén kiterjesszék az uniós vívmányokban foglalt jogokat és kötelezettségeket a Nyugat-Balkánra. A mechanizmusnak köszönhetően a stabilizációs és társulási megállapodás intézményei olyan mellékleteket fogadhatnak el, amelyek tartalmazzák az egységes piac konkrét területeire vonatkozó jogszabályok listáját (a továbbiakban: uniós vívmányok), amelyeket aztán átültetnének a nemzeti jogba, valamint a nyomon követésre vonatkozó szabályokat. Miután a Bizottság megállapította, hogy megvalósult az uniós vívmányokkal való összehangolás és a szabályok hatékony végrehajtása, valamint, hogy nem áll fenn jelentős kockázat az egyenlő versenyfeltételek tekintetében az Unió egységes piacán (pl. adott esetben teljesül a megfelelő mértékű trösztellenes ellenőrzés, összefonódás-ellenőrzés, és államitámogatás-ellenőrzés), az STM intézményei dönthetnének a kölcsönös belső piaci elbánás biztosításáról az érintett területeken. Az egységes piachoz való hozzáférés mellett az uniós vívmányok ily módon történő elfogadása és végrehajtása is pozitív hatással lenne a csatlakozás felé vezető útra.

Ez a megközelítés lehetővé tenné, hogy a stabilizációs és társulási megállapodások fokozatosan bővítsék az alkalmazott uniós vívmányok konkrét területeit, különösen az egységes piachoz szorosan kapcsolódó területeken, ideértve például az egészségügyi és növényegészségügyi intézkedéseket és a szellemi tulajdon-jogokat. A bevonandó ágazatok meghatározásakor elsőbbséget élveznek azok a területek, ahol a közös regionális piac keretében érdemi intézkedésekre kerül sor.

¹⁴ A két szövetséget az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) két tudományos és innovációs társulása (TIT) koordinálja.

¹⁵ Politikai és szakértői szinten konzultációkra került sor számos érdekelt féllel. Technikai megbeszélésekre került sor a nemzeti közigazgatásokkal, a régióbeli vállalkozásokkal a hat nyugat-balkáni kamara által létrehozott beruházási fórum keretében folytatott párbeszéd keretében, valamint konzultációk folytak a regionális szervezetekkel, a CEFTA-val, a Regionális Együttműködési Tanáccsal, a Közlekedési Közösséggel és az Energiaközösséggel.

Ezen túlmenően a hét kiemelt intézkedés közvetlen támogatása és tágabb értelemben a bennük rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása érdekében az Európai Bizottság egy sor kiegészítő intézkedést javasol.

El kell érni legalább azt, hogy valamennyi nyugat-balkáni ország teljes mértékben részt vegyen a vonatkozó uniós programokban, beleértve különösen az Egységes piac programot, a Vám és a Fiscalis programot, a Digitális Európa programot és a Horizont Európa programot (ideértve ez utóbbi „Klímasemleges és intelligens városok” és az óceánok és vizek helyreállítására irányuló küldetésének esetleges kiterjesztését). Ösztönözni kell a Bizottság által vezetett szakértői csoportokban az uniós szabályoknak megfelelő, lehető legteljesebb mértékű részvételt, mivel ez hozzájárul az uniós vívmányok hatékony végrehajtásával kapcsolatos gyakorlati ismeretek fejlesztéséhez. A Nyugat-Balkán részesülhet az Európai Közigazgatási Térség (ComPact) megerősítéséről szóló bizottsági közleményben előirányzott intézkedésekből a közigazgatás minőségének javítása érdekében.

Az EU-val való infrastrukturális kapcsolatok megerősítésétől függ a Nyugat-Balkán további lehetséges integrációja az egységes piac egyes részeibe. A nyugat-balkáni beruházási keret (WBIF) készen áll arra, hogy fokozza a gazdaságélénkítési és beruházási tervben¹⁶ szükségesként meghatározott infrastruktúra létrehozásához nyújtott támogatást, végrehajtva ezzel a „Global Gateway” stratégiát a Nyugat-Balkánon, valamint szorosan kapcsolódva a transzeurópai hálózatokhoz. E célból alapvető fontosságú lesz az egyéni reformprogramok végrehajtása (lásd az alábbi 3. pontot). Folytatódni fog továbbá a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) fejlesztésére irányuló munka a Nyugat-Balkán és az EU közötti összeköttetések javítása, az uniós egységes piacba való integráció támogatása és a fenntarthatóbb közlekedési rendszer előmozdítása érdekében.

2) A regionális gazdasági integráció előmozdítása a közös regionális piac révén

A nyugat-balkáni régióknak komoly gazdasági kihívásokkal kell szembenéznie, mivel a piacok kis mérete és szétagoltsága miatt kevésbé vonzó a befektetők számára, és a korlátozott lehetőségek következtében nagymértékű az elvándorlás. A berlini folyamat 2020-as csúcstalálkozóján a régió úgy határozott, hogy e kihívások leküzdésének egyik kulcsfontosságú megközelítése a regionális szintű integráció kiépítése egy közös regionális piac létrehozása révén.

A közös regionális piacra¹⁷ vonatkozó cselekvési terv uniós szabályokon és normákon alapuló átfogó cselekvési programot határoz meg a Nyugat-Balkánon belül a négy szabadság teljesülése érdekében: az áruk, egyes szolgáltatások, a tőke és a munkavállalók szabad mozgása. Ezt a régióra vonatkozó zöld menetrend és digitális és innovációs menetrend egészíti ki. Annak ellenére, hogy a technikai munka jelentős része megkezdődött, a legtöbb célkitűzés még nem valósult meg, többek között a döntéshozatali folyamat során felmerülő politikai akadályok, valamint a végrehajtás üteme miatt, amelyet jelentősen fel kell gyorsítani.

A közös regionális piac kialakítása két okból is kulcsfontosságú. Egyrészt alapvető fontosságú a régió gazdasági lehetőségeinek kiaknázása, a belföldi vállalatok és munkavállalók számára lehetőségek teremtése, valamint a Nyugat-Balkánnak az európai befektetők számára vonzóbbá tétele szempontjából. Becslések szerint a közös regionális piac 10 %-kal növelheti a régió országainak gazdaságát.¹⁸ Másrészt a közös regionális piac az uniós normák elfogadásán és végrehajtásán alapul.

A közös regionális piac ezért számos ágazatban ugródeszka az EU egységes piaca felé vezető úton, és mechanizmusként szolgál ahhoz, hogy előrelépés történjen a csatlakozási tárgyalások terén, miközben biztosítja a korai gazdasági előnyöket kiaknázását. Az EU-val való szorosabb gazdasági integrációhoz elengedhetetlen a közös regionális piac kiépítése. E növekedési terv részeként **felkérjük a nyugat-**

¹⁶ Gazdaságélénkítési és beruházási terv https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_20_1811

¹⁷ Közös regionális piac https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/policy-highlights/common-regional-market_hu.

¹⁸ Lásd a 4. lábjegyzetet.

balkáni országokat, hogy ismételten kötelezzék el magukat a közös regionális piacra vonatkozó cselekvési terv teljes körű végrehajtása mellett.

Az EU csak akkor fog jelentős integrációs lehetőségeket kínálni az uniós egységes piachoz, ha a régió eredményeket ér el a regionális gazdasági integráció terén. Azok a partnerek, amelyek nem teljes mértékben elkötelezettek a közös regionális piac iránt, vagy akadályozzák a vonatkozó cselekvési terv végrehajtását, nem részesülhetnek a növekedési terv egységes piaci integrációra vonatkozó előnyeiben (1. pillér).

A Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás¹⁹ a közös regionális piac kulcsfontosságú irányítási mechanizmusa. Ezért alapvető fontosságú, hogy hatékonyan működjön. Ennek érdekében fel kell gyorsítani a folyamatban lévő fontos munkát, különösen a következő területeken:

- a kereskedelmi eljárások egyszerűsítése a szabványok és tanúsítványok fokozott regionális elismerése révén – az uniós szabályok alapján;
- a nem tarifális intézkedések negatív hatásainak csökkentése;
- a szolgáltatási ágazat megnyitása, különös tekintettel az e-kereskedelem új területére; valamint
- a munkavállalók mozgásának megkönnyítése a felsőfokú és szakmai képzések kölcsönös elismerése révén.

A közös regionális piac egyik sikertörténete a zöld sávok létrehozása a régió határain. Az átkelőhelyekre érkező áruk vámadatainak előzetes cseréje révén jelentősen csökken az áruk továbbítási ideje. Becslések szerint a várakozási idő 3 órás csökkentése a tarifák 2%-os csökkentésének felel meg²⁰. E régió belüli sikertörténet eredményeként a régió és néhány uniós állam között is zöld sávokat (szárazföldi határok) és kék sávokat (tengeri határok) hoztak létre. Ez egy jó példa arra, hogy a vámügyi együttműködés elmélyítése hogyan tudja ösztönözni a régió és az EU közötti gazdasági tevékenységet.

A közös regionális piacon számos olyan munkafolyamat zajlik, amelyek előrehaladása megnyithatja az utat az egységes piaccal való szorosabb integráció előtt. Ezek közé tartozik a régió integrálása az EU fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti rendszerébe, a felsőfokú és szakmai képzések kölcsönös elismerése, a régió valamennyi partnerének részvétele az Európai Szabványügyi Bizottságban (CEN), valamint az Európai Elektrotechnikai Szabványügyi Bizottságban (CENELEC). Az ilyen szintű integráció kiépítéséhez megfelelő intézményeket kell létrehozni és ki kell alakítani a szükséges gyakorlatokat – például az egységes piaccal foglalkozó akadémián keresztül – annak biztosítása érdekében, hogy a nemzeti rendszerek teljes mértékben igazodjanak az EU rendszereihez.

A jövőre nézve **ki kell dolgozni a jelenlegi közös regionális piacra vonatkozó cselekvési terv ambiciózus utódját a jelenlegi cselekvési terv 2024-es lejárta előtt.** Az új cselekvési tervnek magában kell foglalnia a növekedési terv által kínált lehetőségeket, és teljes mértékben tükröznie kell a régió zöld, valamint digitális és innovációs menetrendjét. A közös regionális piac időtállóságának biztosítása érdekében, valamint az importárak karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus előkészítése végett a cselekvési tervnek tartalmaznia kell a dekarbonizáció Nyugat-Balkánon való előmozdításához szükséges elemeket.

3) Az alapvető reformok felgyorsítása

Az egymást követő bővítések tapasztalatai azt mutatják, hogy az EU egységes piacával való szorosabb integráció és a célzott pénzügyi támogatás nem elegendő a társadalmi-gazdasági konvergencia felgyorsításához. A fenntartható sikerhez átfogó reformokra van szükség, többek között az „alapkérdések” témakörben. Ezek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a tagjelölt országok előrelépjenek az

---

¹⁹ A 2006. évi Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA) a hat nyugat-balkáni országot és Moldovát fogja össze egyregionális kereskedelmi térség keretében, melynek célja a régió belüli áru- és szolgáltatás-kereskedelmének liberalizálása. A CEFTA munkája 2020-ban beépült a közös regionális piacra vonatkozó cselekvési tervbe.

²⁰ Lásd a 4. lábjegyzetet.

uniós tagság felé vezető úton, és gazdaságaik megbirkózzanak az egységes piac által támasztott versenyképességgel, valamint versenyképes és fenntartható vállalkozásokat hozzanak létre a magánberuházások vonzása érdekében. Emellett az alapvető reformok felgyorsítása pozitív hatással lesz arra is, hogy az országok milyen ütemben haladnak az uniós csatlakozás felé vezető úton.

A növekedési terv részeként minden nyugat-balkáni partner felkérést fog kapni arra, hogy a meglévő ajánlások – többek között az éves bővítési csomag, valamint a gazdasági és pénzügyi párbeszéd következtetései – és az országok gazdasági reformprogramjai alapján **reformmenetrendet** készítsen. A menetrendről egyeztetni kell a Bizottsággal, amely azt értékeli és elfogadja.

A reformmenetrend korlátozott számú kiemelt reformot határoz majd meg, minőségi és mennyiségi lépésekre bontva, amelyek **kifizetési feltételként** szolgálnak majd, azaz teljesítésük esetén szabadulnak majd fel az új Reform- és Növekedéstámogató Eszköz forrásai, előre meghatározott ütemezés szerint. A kifizetési feltételek a nemzeti és regionális növekedési lehetőségek kiaknázását célzó **konkrét társadalmi-gazdasági reformokhoz**, valamint a **bővítési folyamat „alapkérdéseihöz”** – ideértve a jogállamiságot, a demokráciát, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartását – kötődő konkrét reformokhoz fognak kapcsolódni. A pénzeszközök felszabadításához olyan általános kifizetési feltételeknek is teljesülniük kell, mint a makroszintű pénzügyi stabilitás, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodás, valamint a költségvetés átláthatósága és felügyelete. További előfeltétel, hogy Szerbia és Koszovó konstruktívan együttműködjön a kapcsolatuk normalizálása érdekében azzal a céllal, hogy teljes mértékben végrehajtsák a normalizáláshoz vezető útról szóló megállapodásban és annak végrehajtási mellékletében, valamint a párbeszédéről szóló összes korábbi megállapodásban meghatározott valamennyi kötelezettséget, és tárgyalásokat kezdjenek a kapcsolatok normalizálásáról szóló átfogó megállapodásról. A kifizetéseknek nem lesz feltétele a stabilizációs és társulási megállapodások fent említett javasolt módosításainak (például a 7 kiemelt intézkedésnek) a végrehajtásától.

A reformmenetrend a növekedési terv egyik fő hajtóereje lesz: ennek teljesítése megteremti a szükséges előfeltételeket ahhoz, hogy a Nyugat-Balkán teljes mértékben részesüljön a rendelkezésre álló egységes piaci lehetőségekből, lehetővé teszi az új reform- és növekedéstámogató eszköz keretében történő kifizetések elindítását, és közelebb hozza az országokat az uniós tagság kritériumainak teljesítéséhez.

4) A konvergencia támogatása fokozott pénzügyi támogatás révén: az új Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz

Az új Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz (a továbbiakban: az eszköz) kiemelt támogatást biztosít majd az új növekedési terv és annak négy pillére végrehajtásához, **jelentősen megnövelt pénzügyi támogatás révén**. A kifizetésekre szigorú feltételek vonatkoznak majd, és azokat a reformmenetrendben meghatározott alapvető fontosságú reformok végrehajtásától teszik függővé.

A javasolt eszköz a 2024–2027-es időszakot foglalja magában. Pénzügyi támogatást biztosít majd **vissza nem térítendő támogatás** (mintegy 2 milliárd euró) és **kölcsön** (közel 4 milliárd euró) formájában, amelyet a nemzeti költségvetéseknek történő közvetlen kifizetéseken, vagy a nyugat-balkáni beruházási keret révén megvalósuló tőkebefektetés-finanszírozáson keresztül folyósítanak.

Ez az eszköz a növekedési terv központi eleme lesz, és ambiciózus reformprogram alapján, a szükséges társadalmi-gazdasági és alapvető reformok – ideértve a jogállamiságot és az alapvető jogokat – végrehajtása ellenében jelentősen megnöveli a térségnek nyújtott pénzügyi támogatást. Az eszköz szigorú feltételrendszert vezet be, létrehozva egy olyan kifizetési mechanizmust, amely a kulcsfontosságú reformok terén elért eredményeken alapul, figyelembe véve a legutóbbi bizottsági bővítési csomag²¹ ajánlásait. Ez a megközelítés teljesen új, a jelenleg rendelkezésre álló külső segítségnyújtási eszközöktől eltérő kialakítást igényel. A meglévő Előcsatlakozási Támogatási Eszköz

---

²¹ A bővítési csomag az EU bővítési politikájáról szóló közleményt, valamint az ahhoz kapcsolódó országjelentéseket tartalmazza.

(IPA III) keretei nem teszik lehetővé egy ilyen széles körű előzetes feltételrendszer és a javasolt kialakítás létrehozását. A kifizetési feltételek kiegészítik és megerősítik a más uniós eszközökön keresztül a Nyugat-Balkánnak nyújtott kétoldalú támogatás egyéb formáit is.

Az eszköz pénzügyi hatása – a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret fennmaradó részében, az IPA III keretében még rendelkezésre álló forrásokkal együtt – nagyjából ugyanolyan egy főre jutó támogatási intenzitást biztosít a Nyugat-Balkán számára, mint a kohéziós politika átlagosan az EU-ban. Egy ilyen példátlan költségvetés-emelés megfelelő válasz lehet arra, hogy a régió egyre többször ad hangot az erősebb társadalmi-gazdasági konvergencia iránti igényének; megerősíti továbbá azt a régióknak szóló üzenetet is, hogy az EU-val való szorosabb integráció előnyei már a csatlakozás előtt érezhetők. A hosszabb távú célkitűzés annak megvalósítása, hogy a régió 2030-ig a többi uniós tagállamhoz hasonlóan teljes mértékben ki tudja aknázni a gazdasági és társadalmi fejlődési lehetőségeit.

Az eszközt úgy alakították ki, hogy rugalmas legyen, igazodjon az alapvető társadalmi-gazdasági reformok felgyorsításának és a régió EU-hoz való közelítésének célkitűzéséhez, ugyanakkor biztosítsa az uniós források kiszámíthatóságát, átláthatóságát, láthatóságát és elszámoltathatóságát.

Az új eszköz és az IPA III keretében – különösen a határon átnyúló együttműködés jogi és adminisztratív akadályainak kezelése tekintetében – jelenleg nyújtott pénzügyi támogatás, valamint az EU kohéziós politikájának keretében működő, a Nyugat-Balkánra is kiterjedő Interreg együttműködési programok **kiegésztik** és kölcsönösen megerősítik egymást. A reformprogramban szereplő konkrét reformok megteremtik a szükséges feltételeket ahhoz, hogy teljes mértékben ki lehessen aknázni az új eszköz és az IPA III keretében nyújtott jelentős pénzügyi támogatás lehetőségeit.

KÖVETKEZTETÉS

Válaszul a Nyugat-Balkán előtt álló példátlan kihívásokra – azaz a Covid19-világjárvány és az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja miatt kialakuló nehéz gazdasági helyzetre –, a Bizottság azt javasolja, hogy az EU tegyen **határozott ajánlatot a régióknak**. Ez az ajánlat a **további jelentős pénzügyi támogatás** mellett lehetőséget biztosít **a társadalmi-gazdasági konvergencia előmozdításához**, valamint **számos területen közelebb hozza a partnereinket az EU egységes piacához**. Az ajánlat célja, hogy előre hozza a csatlakozás előtti időszakra a gazdasági előnyök egy részét egy erősebb és ellenállóbb gazdaság építése érdekében, valamint mindennapi gazdasági előnyöket biztosítson a vállalkozások, munkavállalók és fogyasztók számára. Ez pedig az egész EU számára előnyös, mivel majd olyan felkészült és gazdaságilag erősebb országokat integrálhat, amelyek már a csatlakozást megelőzően alkalmazzák az uniós szabályokat és normákat.

A növekedési terv lehetőségeinek kiaknázásához a **nyugat-balkáni partnereknek határozott erőfeszítéseket kell tenniük az ajánlat feltételeinek teljesítése**, valamint **a belső reformmenetrend és a régió belüli gazdasági integráció előmozdítása** érdekében. A nyugat-balkáni hatóságok feladata, hogy hatékonyan kommunikáljanak a növekedési tervről és annak végrehajtásáról. A Nyugat-Balkánnak és az EU-nak együtt kell megragadnia ezt a lehetőséget a csatlakozási folyamat előrehaladásának felgyorsítása céljából.

Az EU egységes piacába való integrációt támogató intézkedések

Vállalkozások: üzleti lehetőségek

- Az innováció ösztönzése, a tudás hasznosításának előmozdítása és az új termékekbe történő beruházások védelme egy strukturált együttműködési hálózat létrehozása révén a nyugat-balkáni partnerek között a szellemi tulajdon-jogok összehangolt alkalmazása érdekében.
- Az agrár-élelmiszeripar – beleértve a halászatot és az akvakultúrát – fejlesztésének ösztönzése az uniós normákkal összhangban. A mezőgazdasági kereskedelem fellendítése a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA) részes felei által már jóváhagyott nyugat-balkáni gyümölcs- és zöldségfélékre vonatkozó vészhelyzeti tervek és terményalapú felmérési tervek elismerése révén.
- Az innováció ösztönzése i. az **Európai Innovációs Tanács (EIC) speciális pre-akceleratorának** kialakítása a Nyugat-Balkán számára, amely segíti a deep tech innovációs vállalkozásokat abban, hogy konkrét ötleteken és beruházási terveken keresztül teljes mértékben ki tudják aknázni a lehetőségeiket, valamint ii. az innovátorok és vállalkozók támogatása és fejlesztése által, az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) és annak tudományos és innovációs társulásainak tevékenységei révén.
- A technológiai és szociális innovációs megoldások átadásának és kiterjesztésének felgyorsítása a klímasemleges és intelligens városok megvalósítása érdekében.

Közelebb az EU-hoz: az egységes piacra való felkészülés lehetőségei

- Egy kapacitásépítési program, az **egységes piaccal foglalkozó akadémia** létrehozása, amelynek célja a Nyugat-Balkán minőségi infrastruktúrájának az uniós működési szintig való kiépítése az áruk szabad mozgásának megvalósítását célzó folyamat felgyorsítása érdekében. Az első érintett területek a szabványok, a tanúsítványok és a megfelelésértékelés.
- Lehetőség szerint a **nyugat-balkáni partnerek teljes jogú tagságának és részvételének előmozdítása a CEN-ben és a CENELEC-ben.**

Kapcsolódás és korszerűsítés: digitális lehetőségek

- A **nyugat-balkáni régió kibertámadásokkal szembeni ellenálló képességének megerősítése, valamint a kiberbűnözés elleni közös küzdelemben való részvételének előmozdítása**, többek között az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökség (ENISA) által szervezett képzéseken és rendezvényeken való részvétel fokozása révén.
- Teljes körű hozzáférés biztosítása az Európai Nagy Teljesítményű Számítástechnika (EuroHPC) Közös Vállalkozáshoz.
- Az **Interoperabilis Európa Akadémiához** való csatlakozás a közigazgatás haladó szintű digitális készségeinek fejlesztése érdekében az interoperabilitás területén.
- A **biztonságos nemzetközi összeköttetés és az 5G hálózati infrastruktúra** kiépítésének támogatása a nyugat-balkáni beruházási keret beruházási projektjein keresztül, valamint az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos uniós eszköztárral összhangban. Az 5G hálózatok támogatni fogják a digitális átalakulást a régióban.
- A kkv-k és az induló innovatív vállalkozások digitális átállásának felgyorsítása a Digitális Európa programban, valamint az európai digitális innovációs központok hálózatában való részvétel révén, amelyek támogatják a vállalatokat és a közszekort a kettős (zöld és digitális) átállásban.

- Párbeszéd kialakítása a mesterséges intelligenciáról, beleértve az olyan kiemelt kezdeményezéseket, mint a mesterségesintelligencia-modellek. Ennek középpontjában a generatív mesterséges intelligencia, különösen a nagy nyelvi modellek fognak állni.

Átképzés és továbbképzés: foglalkoztatási és képzési lehetőségek

- Az **Europass-tagság** kiterjesztése valamennyi nyugat-balkáni országra: az álláskeresők segítése abban, hogy a következő szintre lépjenek a karrierjükben és új lehetőségeket találjanak, valamint **további részvételük támogatása az európai képesítési keretrendszer tanácsadó csoportjában**: a készségek és képesítések átláthatóságának megkönnyítése.
- Az **állami foglalkoztatási szolgálatok** európai hálózatának egyes tevékenységeiben való részvétel lehetőségeinek feltérképezése, valamint a hálózattal²² való együttműködés a nyugat-balkáni állami foglalkoztatási szolgálatok kapacitásának erősítése érdekében.
- Biztonságosabb munkahelyek létrehozása a nyugat-balkáni munkaügyi felügyelőségek kapacitásépítése révén.
- Az **aktív szerepvállalás megerősítése a készségek európai évében és a készségfejlesztési paktumban** a továbbképzésről és átképzésről való gondolkodás előmozdítása érdekében, a nemzeti koordinátorok csoportját használva a készségfejlesztési szakpolitikák cseréjére szolgáló platformként.
- A szakképzéssel, különösen a tanulószerveződéses gyakorlati képzéssel és a munkaalapú tanulással kapcsolatos együttműködés előmozdítása **A Tanulószerveződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége** keretében.
- Az összes nyugat-balkáni ország részvételének további bátorítása az **Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) foglalkoztatási és szociális innovációs ágában**.

Eljött a fiatalok ideje: a fiataloknak szóló lehetőségek

- **A külföldi tanulmányok megkönnyítése a fiatalok számára** a felsőoktatási képesítések és a mobilitási időszakok elismerésének egyszerűsítése révén.
- A minőségi oktatáshoz való hozzáférés javítása, a tanulást hátráltató akadályok felszámolása, a nyugat-balkáni partnerek **teljes körű részvételének** előmozdítása az **európai oktatási térségben**, valamint a felsőoktatási intézmények közötti transznacionális együttműködés támogatása.

Szélesebb távlatok: a turizmus, az utazás, a közlekedés és a kulturális tevékenységek gördülékenyebb működésének lehetőségei

- Egyesített erőfeszítések révén Európa úticélként való népszerűsítése a harmadik országok körében, **teljes jogú tagságot** biztosítva valamennyi nyugat-balkáni partnernek az **Európai Turisztikai Bizottságban**.
- Megfigyelői státusz az **európai turisztikai adattérben** az idegenforgalomi tervezés javításához szükséges információk biztosítása érdekében.

²² Az állami foglalkoztatási szolgálatok (ÁFSZ-ek) közötti fokozott együttműködésről szóló 573/2014/EU európai parlamenti és tanácsi határozatban meghatározott feltételekkel összhangban, különös tekintettel azokra az országokra, amelyek csatlakoztak az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) foglalkoztatási és szociális innovációs ágához.

- Az **idegenforgalmi készségekkel kapcsolatos tehetséggondozási partnerségek** kialakítása az EU és a Nyugat-Balkán között, valamint a régió turisztikai kínálatának bővítése és fejlesztése. Az összes nyugat-balkáni partner részvételének további növelése a Kreatív Európa programban a kulturális és kreatív ágazatok gazdaságban betöltött szerepének támogatása érdekében.

Termékbiztonság: a fogyasztók védelme

- Hozzáférés biztosítása a nyugat-balkáni piacfelügyeleti hatóságok számára az **e-Surveillance keresőrobothoz**, amely észleli a „Safety Gate” biztonsági riasztórendszerben veszélyesként jelzett termékeket.
- **Hozzáférés** biztosítása a biztonsági riasztórendszerben nyilvántartott egyes **nyilvános információkhoz**, valamint a hosszabb távú információcsere során a termékek biztonságára és a bevezetett intézkedésekre vonatkozó nem nyilvános információk bizonyos csoportjához.
- Hozzáférés biztosítása²³ az e-végrehajtási akadémia egyes elemeihez.

---

²³ Amennyiben léteznek olyan biztosítékok, amelyek lehetővé teszik az információk uniós jogi követelményekkel összhangban történő kezelését.